

Dünya Maden Haberleri

TÜRKİYE:

Madencilerin sıhî ihtiyaçları

İcra Vekilleri Heyetince 14. 5.1941 tarihinde ittihaz edilen bir karara göre Ereğli kömür havzası maden ocaklarında çalışan amelenin sıhî ihtiyaçlarının temini maksadıyla baş mühendisin reisliği altında bir sağlık komisyonu kurulmuştur. Komisyona işletme idaresi ile işçilerden intihap olunan ikişer aza ve mahallî sıhhat ve içtimaî muavenet müdürü dahildir.

Komisyon, havza dahilinde, umumî hıfzısıhha ve iş kanunları ile işçilerin sağlığını korumak, iş emniyetine nezaret etmek, lüzumunda hastahane, dispanser, revir ve eczahane açmak selâhiyetini haizdir.

Benzin satışının vesikalandırılması

Millî Korunma Kanununun 36-cı maddesi mucibince ittihaz olunan 13. 8.1941 tarih ve 2/16395 sayılı icra Vekilleri Heyeti kararıyla verilen salâhiyete istinaden benzin vesair petrol müştaklarıyla müteharrik bilumum kara ve deniz nakil vasıtalarının sey rüseferleri için verilecek madenî yağ miktarı 9.9.1941 tarihinden itibaren tahdide ve vesika usulüne tâbi tutulmuştur.

Bu karara göre diplomatik mümessillerin otomobillerine ayda 180 litre, taksilere ayda 210 litre, kamyonetlere 240 ile yük kamyonlarına 500 litre ve belediyelerce tesbit edilen otobüslere ayda 300 litre, nihayet motosikletlere ayda 60 litre benzin karne mukabili bayiler tarafından satılacaktır.

Çimento satış fiyatları

İktisat Vekâletinden:

1. - 22. 9. 1941 tarihinde meriyete giren

Koordinasyon heyetinin 198 sayılı bir kararına istinaden memleket dahilinde imal edilen çimentoların toptan ve peşin satış fiyatları aşağıdaki şekilde tesbit edilmiştir.

a. — Normal Portland çimentosu: Ton başına torba hariç 20 lira 70 kur.

b. — Çabuk sertleşen Portland çimentosu «süpersiman»: 23 lira 70 kuruştur.

2. — Çimento satışı şartları hakkında 12. 3.1941 tarihinden itibaren meriyete giren hükümler aynen caridir.

AFRİKA:

Maden kömürü istihsalâtı

Cenubî Afrika İttihadı 1940 yılının ilk 6 ayında 8.234.000 ton maden kömürü istihsal etmişken 1941 yılının aynı devresindeki istihsalât miktarı 8.783.000 tona balığ olmuştur. Binaenaleyh 1941 senesinin ilk 6 aylık istihsalâtı geçen yılın aynı aylarına nazaran 549.000 ton miktarında bir tezayüt kaydetmiştir.

Kromit istihsalâtı azalyor

Cenubî Afrika İttihadı 1940 senesi zarfında 180.390 şort ton krom cevheri istihsal etmiştir. 1941 senesinin bidayetinden itibaren gemi tonajının azalması ve harp yüzünden sevkiyatın müşkülâtla karşılaşmasından dolayı krom cevheri istihsalâtının tahdit edilmesine lüzum görülmüştür. Neticede 1940 senesinin ilk 3 ayı zarfında 41.693 şort tonu bulan kromit istihsalı 1941 yılının ikincikânun - mart aylarında 4021 ton bir tenakus kaydederek 37.671 şort tona düşmüştür.

Memleketin krom cevheri ihracatı 1941

yılıının ilk 3 ayında 31.320 şort tondur. Bu miktar Amerika Birleşik D-ine ithal edilmiştir.

ALMANYA:

Metal sarfiyatının tahdidi

8. 5. 1941 tarih ve 105 No-lu resmî gazete de intişar olunan 52 sayılı bir emirname ile bazı eşyaların demir ve çelikten imali yasak edilmiştir. Bundan dökme çelik ve temper çeliği müstesnadır. Mevzubahis emir mucibince imali yasak olunan eşyanın alış verisi de memnudur.

Almanya resmî gazetesinin 1. 3. 1941 tarih ve 51 sayılı nüshasında intişar eden bir emirname mucibince bakır, nikel, krom, kobalt ve bunların halitaları inşaat malzemesi imali için yasak edilmiştir.

Aynı zamanda kurşun, çinko ve kalay ile halitalarının istimali muayyen ve mahdut miktardaki ehemmiyetli mamulâta inhisar edilmiştir.

Kontrol altına alınan ve 3-üncü hisseyi teşkil eden demir ve çelik mamulâtının millî müdafaa makamlarına teslim müddeti 1. 7. 1941 tarihine kadar temdit edilmiştir.

Madenî mahrukatin tasarrufu

Memlekette benzin ve motor yağı sarfiyatında bir tasarruf elde etmek maksadıyla taşkömür, linyit ve odun jeneratörlerinin gemi ve otomobillerde kullanılması hükümetçe teşvik edilmektedir. Bu maksatla 3,1 milyon reyhsmark bir sermaye ile «Generatorkraft» An. Ş-ti tesis edilmiştir. Bilhassa odun talaşı ile işleyen jeneratörlerin dahili sularda seyrüsefer yapan gemilerde kullanılması istikametinde bazı müsbet neticeler alınmıştır.

Halihazırda Almanyada 180.000 nakliyat vasıtası jeneratör esasına istinaden imal edilmiştir. Bu suretle ayda 54.000 ton ve ya senede 648.000 ton benzin tasarrufu ya-

pılmaktadır. Bu tasarrufun bir milyon tona çıkarılması uğrunda çalışılmaktadır. Odun jeneratörleri seyrüseferi benzine nisbeten kilometre başına % 40-45 nisbetinde daha ucuza malolmaktadır.

Madenlerde kadınların çalıştırılması

Hükümet makamlarının bir emri üzerine madenlerde kadınların istihdamı teşvik edilmektedir. Ruhr havzası yüksek maden dairesi kadın işçileri mesaisi hakkında yeni bir talimat ilân etmiştir. Kadınlar lavuar müstesna, nakliyat ve tahmil işlerinde ve maden dışında çalıştırılacaklar. Kok batarileri ile ocak içerisinde kadınların meşguliyeti yasak edilmiştir. Madenlerde imkân dahilinde 21 yaşını doldurmuş olan kadınlar istihdam edilmelidir. Yalnız müstesna hallerde 18 ilâ 21 yaşındaki kadınlar çalıştırılabilirler. Maden amelesi kadınlara iki haftada bir gün ev işlerine bakmak üzere izin verilmelidir. Mahsus madenci elbiseleri ile mücehhez kadınlar sabah vardiyesinde sıcak yemek (çorba) alacaklardır.

Kadın işçiler için ayrı yıkanmak odası tesis edilmelidir. Gebe kadınların çalışmaları esasen menedilmiştir.

AMERİKA B. D. :

Maden kömürü endüstrisi

Amerika B. D-inin maden kömürü istihsalâtı son seneler zarfında yeni bir terakki kaydederek 1939 da 393,1 milyon tondan -940 yılında 453,2 milyon tona çıkmıştır. Amele grevi yüzünden 1941 yılıının ilk 5 ayı zarfındaki istihsal miktarı 1940 yılıının aynı devresine nazaran 6,7 milyon ton bir tenakusla 185,2 milyon tona baliğ olmuştur.

Amele grevinin bertaraf edilmesi ve istihsalâtın teşviki sayesinde 1941 yılı istihsalı 510 milyon tonu bulacağı ümit edilmektedir. Bu miktar 1940 senesi istihsalâtına nazaran tam 60 milyon ton bir tezeyüt gös-

termesine rağmen 1918 senesinin rekor istihsalâtından 70 milyon ton noksandır.

Bundan maada Amerika B. D-i 1940 yılı zarfında 50,1 milyon ton antrasit imrar etmişken 1941 senesindeki istihsalâtın ancak 43 milyon tonu tutacağı beklenilmektedir.

Demir ve çelik sanayii

Detroit fabrikalarında 1-2 ay süren amele grevine rağmen Amerika B. D-inin ham çelik istihsalâtı 1941 ilk 6 ayında rekor teşkil ederek 37.196.000 tona baliğ olmuştur. Bu miktardan 33.649.000 tonu Siemens Martin çeliği, 2.348.000 tonu Bessemer ve 1.199.000 tonu ise elektrik fırınlarında imal olunan çeliğe isabet etmiştir. 1940 senesinin ilk yarısındaki istihsalâtın 29.413.000 tonu bulmasına göre bu sene 7.783.000 ton yani % 26,5 nisbetinde bir tezayüt dikkate şayandır. Fabrikalar son zamanlarda kapasitelerinin % 97-98-i ile çalışmaktadırlar. Bilhassa kalın sac ve çelik levhaya olan rağbet gittikçe artmaktadır.

Memleketin 1941 yılı ilk 6 aylık ham demir istihsalâtı 24.543.000 tona baliğ olmuştur. Bu miktar 1940 yılının aynı devresine isabet eden istihsalâttan 5,4 milyon tona yani % 28,5 nisbetinde fazladır. Haziran sonunda faaliyette bulunan yüksek fırın sayısı 211-i bulmuştur. Halbuki 1940 yılının haziranında ancak 181 yüksek fırın çalışmakta idi. Temmuz ve ağustos zarfında birkaç yüksek fırın tamir edilerek faaliyetteki fırın sayısının 229-a çıkarılması beklenilmektedir.

Krom cevheri millî müdafaa emrine

Silâhlanma dairesinin istihsal şubesi haziran 1941 nihayetinde intişar eden bir emirname ile krom cevherinin evvel emirde millî müdafaa ihtiyacı için tercihan kullanılmasını gözönünde tutmaktadır. Amerika B. D-inin senevi krom ihtiyacı 750.000 ilâ 800.000 arasında tahmin olunmaktadır. Son emirnameye göre kimya endüstrisinin

de kullanılan krom cevheri miktarını tahdit ederek millî müdafaa emrindeki kromit stoklarının çoğaltılması düşünülmektedir. Hususî ihtiyacın üçüncü sırada gelmesi ve sarfiyatın asgarî miktara indirilmesi derpiş olunmaktadır. Bu yeni emir mucibince hususî ellerdeki kromit stoklarının salâhiyettar hükümet dairelerine bildirilmesi mecburîdir.

Petrol ihracatı lisansa tâbi

50 sarnıç gemisinin İngiltereye satılması ve 12 sarnıç gemisinin de millî müdafaa emrine müsadere edilmesi üzerine AmerikaB. D-i petrol sevkiyatı bazı müşkülâtlarla karşılaşmaktadır. Bundan dolayı Roosevelt'in haziran 1941 ortalarında intişar eden bir emri üzerine Amerika B. D-inin sark limanlarından yapılacak petrol müştakları ihracatı lisansa tâbi tutulmuştur. Bundan böyle petrol müştakları ihracatı tercihan İngiltere, Mısır ve Atlantik adalarına yapılacaktır. Buna mukabil Pasifik Okyanosu ve Meksika limanlarından yapılacak ihracat lisanstan muaftır.

ARABİSTAN:

Kükürt zuhuratı keşfi

Amerika petrol şirketlerinden bir firma Kuveyt Şeyhinden memleketteki kükürt zuhuratının istikşafı ve işletilmesi için bir imtiyaz almıştır. Bu imtiyaza göre Kuveytin petrol sahalarına mücavir mıntakalarda keşfolunan kükürt yatakları modern usullerle işletilecek ve Amerika Birleşik Devletlerine ithal olunacaktır.

ARJANTİN:

Demir endüstrisinin inkişafı

Avrupa harbine kadar senevi ihtiyacı milyon ton işlenmiş demiri bulan Arjantin ihtiyacının %90-nı hariçten temin etmekte idi, Son senelerde yapılan jeolojik araş-

tırmalar neticesinde memleketin muhtelif mıntakalarında demir cevheri zuhuratı keşfolunmuş ve bunlardan istifade maksadıyla birkaç yüksek fırın tesis edilmiştir. Chilecito'da tesis olunan iki yüksek fırın teşrinievvel ortalarında faaliyete geçmiştir. La Riola demir cevheri yataklarının rezervi 50-60 seneye kâfi gelecektir. Yatakların işletilmesi için 50 milyon pesos bir sermayeli şirket kurulmuştur.

Bundan maada bu şirket memleketin muhtelif mıntakalarındaki çinko, altın, gümüş ve 22 taşkömür zuhuratını isletecektir.

Petrol istihsalâtı artıyor

1941 yılının ilk 6 ayı zarfında Arjantin petrol endüstrisi yeni inkişaflar kaydederek istihsalâtını 1940 yılının aynı devresine nazaran % 7,7 nisbetinde arttırmağa muvaffak olmuştur.

Bu yılın ikincikânun - haziran ayları zarfında cem'an 1.692.288 ton ham petrol istihsal edilmiş ve bu miktardan 1.210.523 tonu devlet sermayesi ile çalışan Comodore Rivadavia şirketine isabet etmiştir.

AVUSTRALYA:

Maden kömürü murakabe dairesi

Memleketin maden kömürü istihsalâtını arttırmak, millî müdafaa ihtiyacını temin ve ticarete fiyatları kontrol maksadile Avustralya hükümeti tarafından Coal Control Board yani Kömür Dairesi tesis edilmiştir.

Bütün kömür madenleri ve işletmeleri her ay bu Daireye istihsal, imrarat ve stoklar hakkında malûmat vermekle mükellef tutulmuşlardır.

Benzin sarfiyatının tahdidi

Melbourne'den alınan haberlere göre bütün Avustralya kıt'asında 1. 6.1941 tarihinden itibaren benzin satışı tahdit edilmiştir. Hususî otomobiller için bu tahdit

% 20 ve mal nakliyatında kullanılan kamyonlar için % 10 nisbetindedir. Ziraatte kullanılan traktör ve makinalara verilmekte olan benzin miktarı da % 10 nisbetinde azalmıştır.

Malûm olduğu veçhile Avustralya kıt'ası petrol sahalarına malik değildir ve ihtiyacını hariçten gelen petrolle temin etmektedir. Petrol nakliyat gemilerinin harp yüzünden azalması Hollanda Hindistanı, Bahreyn adaları ve İrandan ithal edilen petrol miktarının inmesine sebep olmuştur. Neticede Avustralya da bile mayi mahrukat kıtlığı başgöstermeğe başlamıştır.

BELÇİKA:

Metal endüstrisinin teşkilâtlandırılması

5. 3.1941 tarihli bir emirname ile metal imal eden bütün müessese ve şahıslar birleştirilerek yeni bir grup tesis edilmiştir. Bu gruba bütün müstakil makina ve teçhizat fabrikaları ile demir ve metal imalathaneleri ithal edilmiştir.

Harice karşı resmî ve hususî bir müessese şeklini alan bu teşkilât memleketin metal imalât ve tevziyat işini tanzim ve fiyatları tesbit edecektir. Metal Endüstri Birliği iktisat nezareti kontrolüne tâbi olacaktır.

BREZİLYA:

Demir ve Çelik endüstrisi

Brezilya demir ve çelik endüstrisi son seneler zarfında yeni terakkiler kaydederek 1939 senesinde 375.107 tonu bulan istihsalâtını 1940 yılında 461.939 tona çıkarmağa muvaffak olmuştur. 1941 senesinin ilk 4 ayına isabet eden demir ve çelik istihsalâtı geçen senenin aynı devresine nazaran takriben 10.000 ton bir tezeyütle 136.245 tona baliğ olmuştur. Dökme demir istihsalı 51.671 tondan 85.877 tona yükselmiştir. 1941

yılıının topyekûn istihsali yarım milyon tonu aşacağı beklenilmektedir.

BULGARİSTAN:

Madenlerin millileştirilmesi

Yeni bir kanuna göre Bulgaristan hudutları dahilinde bütün maden ve taş ocaklarının millileştirilmesi kararlaştırılmıştır. Şimdiye kadar yabancı unsurların elinde bulunan 122 maden imtiyazı ve 2020 taş ocağı işletmesi muayyen bir müddet zarfında Bulgar şirketine veya millî sermayedarlara nakledilmelidir. Bu müddet zarfında satılmıyan ecnebi unsurları ve müseviler elinde bulunan madenler sahipsiz olarak telâkki edilerek hükümetçe müsadere olunacaktır.

Kullanılmış yağların tolanması

Mayi mahrukat kıtlığının kısmen önlenmesi maksadiyle 4. 8.1941 tarih ve 169 sayılı resmî gazetede Ticaret Nazırlığının yeni bir emri intişar etmiştir. Bu emre göre bütün makina ve motor sahip ve işleticileri kullanılmış yağları toplamak ve temizlemehanelere teslim etmekle mükellef tutulmuşlardır.

Her nevi makinada kullanılan yağlar ayrı ayrı toplanacak ve müstamel yağ mukabili aşağıdaki nisbette temizlenmiş yağ tevzi olunacaktır: Otomobil ve traktör yağı 1:4, iğler ve diğer makine yağı 1:3, kompresör motor yağı 1:2, transformatör ve türbin yağları 1:2,5 nisbetinde mübadele olunacaktır.

Müstamel yağları temizleyen müesseseler aylık faaliyetleri hakkında Ticaret Nezaretine muntazamen hesap vermekle mükelleftirler.

FİLİPİN:

Petrol arama imtiyazları

Filipin adasında petrol arama faaliyeti

yeni bir safhaya girmiştir. Millî istikşaf kumpanyası memleketin 11 mıntakası için petrol araştırma imtiyazı almıştır. İmtiyaz müddeti 25 senedir. Petrol bulunduğu takdirde Millî İstikşaf Kumpanyası imrar edilen ham petrolden hükümete % 12,5 nisbetinde ve tabîî gazdan % 6,5 nisbetinde bir hisse ayırmakla mükelleftir.

FRANSA:

10 senelik sanayi plânı

Memleket ekonomisi ile madenciliğin kalkınması için Fransa hükümeti 10 senelik bir mesaî plânı kabul etmiştir. Maden ve iptidaî maddelerin istihsalâtını teşvik için «Office central de répartition des produits industriels» adı ile İktisat Nezaretinde bir büro tesis olunmuştur. Bu büro maden ve iptidaî madde cinslerine göre maden kömürü, madenî yağlar, demir, metaller, kimyevî maddeler ve saire olmak üzere 12 şubeden ibarettir.

İsmi geçen merkezî büro nezdinde Alman mümessili Almanya menfaatini müdafaa etmektedir.

Bundan maada mâden ve mahrukat fiyatlarının yükselmesini önlemek maksadıyla fiyat murakabe müdürlüğü "Direction de prix" tesis olunmuştur. Bu müdürlük Maliye nezaretine bağlı olup fiyatların tanziminden maada mamulâtın fenalaşması ile mücadele işlerine de nezaret etmektedir.

Turb endüstrisinin teşviki

Maden kömürü istihsalâtı dahilî ihtiyacı temin etmemesi ve ithalâtın harp yüzünden sekteye uğraması karşısında Fransa genç lîgnit (turp) yataklarından azamî istifade tedbirlerini almıştır. Hükümet tarafından tahsis olunan 45 milyon frs bir sermaye ile Briere turb yataklarının işletilmesine girişilmiştir. 6.000 amele ile çalışacak olan bu maden senevi 100.000 ton turp istihsal ede-

bilecek bir vaziyettedir. Burada istihsal olunan nebatî kömür veya turp yalnız ev teshini için kullanılmayıp bazı endüstri ve jeneratörle işleyen otomobillerde de istifade olunacaktır. Turbun bir kısmı ise gübre olarak kullanılacaktır.

HİNDİSTAN:

Demir stoklarının müsadere

1. 8.1941 tarihinde meriyete geçen bir emirname ile İngiliz Hindistanında bütün demir ve mamulâtı stokları millî müdafaa emrine müsadere edilmiş ve hükümet kontrolü altına alınmıştır. Bundan böyle demir eşya ancak hususî müsaade ile satışa çıkarılacaktır. Hindistanda yeni demir kıtlığı başgöstermeğe başlamıştır.

İNGİLTERE:

Metal endüstrisinin kontrolü

Ticaret ve İlaş nezaratinin nisan 1941 de inişar eden yeni bir emri üzerine endüstrinin inkişafı gözönüne alınarak fabrikaları kontrol dairesi tesis edilmiştir. Genel murakıp olarak Sir Cecil Weir tayin olunmuştur. On veya daha fazla amele çalıştıran bütün fabrika ve imalâthaneler bu teşkilâtın kontroluna tâbi tutulmaktadır. Millî müdafaa ve silâh fabrikaları bu kontrolden istisna olunmuştur. Murakabe dairesinin asıl vazifesi endüstrinin temerküzü; koordinasyon ve stokların tesbitinden ibarettir.

İRAN:

Petrol ve maden zuhurâtı

İrânın başlıca yeraltı serveti 299 milyon ton bir rezerve malik petrol kaynaklandır. Memleketin cenubunda Basra körfezi sahilinde ve şimalinde de Hazar denizine ya-

kın mıntakada zengin petrol zuhurâtı mevcuttur. Birkaç yüz metre derinlikte bulunan petrol menabii 1912 senesinden itibaren İngiliz sermayesi ile çalışan Anglo-İrânian Petrol kumpanyası tarafından işletilir. İrân hükümeti vergilerden maada istihsal olunan beher ton ham petrolden 4 sil. imtiyaz bedeli alır. 5 milyon sterline varan bu tediyeler İrân bütçesinin 1/5-ni teşkil eder. 1939 senesinde İrân 10.370.000 ton petrol ihracatı yapmıştır.

Diğer yeraltı servetlerinden memleketin muhtelif mıntakalarında maden kömürü, bakır, kurşun, demir cevherleri, kükürt, boraks ve tuz yatakları mevcuttur. Jura devrine ait taşkömür zuhurâtı Elbrus dağ silsilesinde ve Tahran'ın şimalî garbisinde kâindir. Buralarda iyi cins ve kok imaline elverişli taşkömür istihsal olunur. Memleketin taşkömür rezervi takriben 1 milyar ton hesap edilir.

İSPANYA:

Madenlerin devletleştirilmesi

9.7.1941 tarihinde meriyete geçen yeni bir kanun ile İspanya hükümeti memleketin millî müdafaa ve ziraî veya endüstri inkişafı için ehemmiyeti haiz maden zuhurâtının devletleştirme salâhiyetini iktisap etmiştir. Bu kanun bilhassa dahili ihtiyacı temine kâfi gelmeyen yeraltı servetlerinin araştırma ve işletmesine matuftur. Genel Kurmay, Maadin Umum Müdürlüğü veya Jeoloji enstitüsünün teşebbüsü üzerine bu gibi maden ocakları devlet tarafından satın alınarak tevsi ve inkişaf ettirileceklerdir. Lüzumunda yatakların tetkiki ve işletilmesi hükümetçe diğer müesseselere teslim olunabilecektir. Yeni kanunun asıl hedefi memleketin yeraltı servetlerinden azamî istifadeyi intac etmektedir.

Bu kanunun tatbiki istikametinde millî müdafaa için ehemmiyeti haiz madenlerin

istismarı maksadiyle "Consejo Ordenador de Minerales especiales de interes militar" teşkilâtı tesis olunmuştur. Devlet reisicum-huruna tâbi bu müessese millî müdafaaya ait yeraltı servetlerinin işletilmesi, tasnifi ve taksimi ile tavzif olunmuştur. Millî ehemmiyeti haiz maden zuhuratı bu teşkilât tarafından tesellüm olunacak ve hükümet hesabına işletilecektir.

İTALYA:

Lîgnit nevelerinin standartlaştırılması

İtalya dahilinde istihsal olunan lîgnit nevelerinin standartlaştırılmasına karar verilmiştir. Birinci nevi lîgnitlere yüksek alevle yanan lîgnitlere Splint namı verilmiştir. İkinci sınıfa fizikî ve kimyevî bakımdan taşkömürden fazla farklı olan cinsler ithal edilmiştir. Yumuşak ve fosilli İstridyelî lîgniti carbone liburnico namını taşımakta ve üçüncü bir sınıfı teşkil etmektedir. İglesiente eosen lîgnit ise Sulcis kömörü adı ile satışa çıkarılmaktadır.

Yeni tasnif maden kömürünün jeolojik karakterini ve muhtelif evsafını yani rutubeti, kül muhtevasını, kalori derecesini tefrik etmektedir.

Maden kömürü kıtlığı

İtalya, hususî eşhas ve müesseselerin taşkömür sarfiyatını 1938 kışına nazaran %50 nisbetinde azaltmak mecburiyetinde kalmıştır. Millî müdafaaya ve resmî dairelerle hastahanelerin ihtiyacını temin maksadiyle her ay vasati olarak 1,5 milyon ton taşkömür Almanyadan karayolu vasıtasıyla ithal edilmektedir. Arsa ve Sulcis madenleri pazar ve bayram günleri yapılan mesaiye rağmen ayda vasati olarak ancak 220 bin ton maden kömürü istihsal edebilmektedir.

İSVEÇ:

Taşkömür stoklarının müsaderesi

7. 8.1941 tarihinde mer'iyet mevkiine girmiş olan bir emirname ile İsveç hükümeti memleket dahilinde istihsal olunan bütün taşkömür miktarını millî müdafaaya emrine müsadere etmiştir. Bu emirnameye binen bütün hususî firma ve eşhas ellerinde mevcut taşkömür stokları miktarını 14.7.41 tarihine kadar Buhran dairelerine bildirmekle mükelleftirler.

Taşkömür yerine turb

İsveç resmî istatistiklerine göre memleket arazisinin % 14-ü turp ile örtülüdür. Bu turbun mahrukat olarak kullanılması memleketin 700 senelik ihtiyacını temine kâfi gelmektedir. 200 briket fabrikası tesis edildiği takdirde senevi 10 milyon ton turb briket olarak satışa çıkarılabilecektir. Bunun için ise 800 milyon kuron bir sermayeye ihtiyaç gözükmemektedir.

İSVİÇRE:

Maden sanayiinin tanzimi

Memleketin iptidaî madde ve yarı işlenmiş mamulâtla temini maksadiyle 3. 3.1941 tarihinden itibaren demir ve metal sanayiinin hükümet kontrolü altına alınması kararlaştırılmıştır. Hükümetin 26.2.1941 tarihli bir emri üzerine demir ve metal mamulâtı sarfiyatı tahdide tâbi olunmuş ve bütün iptidaî madde stokları, istihsal ve sarfiyatı hususî bir nizamla tâbi tutulmuştur. Aynı zamanda bazı metallerden ev eşyası imâli yasak edilmiştir.

Bazı metallerin murakabesi

Millî Müdafaaya endüstri dairesi ile Nafia nezaretinin temmuz 1941 ortalarında neşrettikleri yeni bir emirname ile kurşun, antimuanı havi kurşun halitaları, cıva ve lehim kalayı ticaret ve istihlâki hükümet kontrolüne tâbi tutulmuştur. Bu metalle-

rin satışı ve bunlardan eşya imalâtı ancak salâhiyettar resmî müesseselerin muvafakati ile yapılabilecektir.

JAPONYA:

Petrol endüstrisinin devletleştirilmesi

Japonyanın petrol ve müştakları ihtiyacı ve bilhassa millî müdafaa sarfiyatını temin maksadile hükümet teşebbüsü üzerine Kraliyet Petrol Anonim Şirketi tesis edilmiştir. Hükümet bu şirketin sermayesine 50 milyon yenle iştirak etmektedir. Şirketin asıl vazifesi istihsalâtı artırmak ve yeni petrol araştırmalarına nezaret etmekten ibarettir. Hükümet murakabesi ve direktifi altında çalışacak olan bu şirket şimdilik 10 sene bir müddet için kazanç ve muamele vergilerinden muaf tutulmuştur.

KANADA:

Demir ve çelik endüstrisi

Kanada demir ve çelik endüstrisi 1941 senesinin ilk 6 ayında yeni terakkiler kaydetmiş ve demir istihsalâtını 1940 yılının aynı devresine nazaran %13,5 nisbetinde arttırmağa muvaffak olmuştur. 1940 yılının ilk 6 aylık ham demir istihsalâtı 550.000 ton iken 1941 in ilk yansında 625.000 tona balığ olmuştur.

Ham celim istihsalâtındaki tezayüt 180.000 ton, yani %18,8 nisbetindedir. 1940 yılının ilk yarısında 958.000 ton ham çelik istihsal olunmuşken 1941 in aynı aylarındaki istihsalât yekûnu 1.148.000 tona çıkmıştır.

MACARİSTAN:

Yeni boksit zuhuratı

Romanyadan ilhak olunan Siebenburgen mıntakasının Baratka ve Csnesa civarında AL_2O_3 tenörce zengin ve mebzul miktarda

boksit zuhuratı keşfolunmuştur. Bu civarda taşkömür madenlerinin bulunmaması *yüzünden* izabehanenin su kuvvetlerinden faydalanmak suretile tesisi kararlaştırılmıştır. Millî boksit şirketi tarafından alınan tedbirler sayesinde Baratka ve Csnesa boksit zuhuratının istismarına başlanılmıştır.

MEKSİKA:

Petrol endüstrisinin 1941 - 42 plânı

Meksika petrol işletmelerinin devletleştirilmesi ile ilk senelerde ham petrol istihsalâtında bir gerileme kaydedilmiş olmasına rağmen 1941 ve 1942 seneleri zarfında istihsalin arttırılması uğrunda bazı tedbirler alınmaktadır. Bundan dolayı 1941 yılı istihsalâtının 54,5 milyon varile çıkarılması beklenilmektedir. Bu miktardan 36,5 milyon varili Poza Rica mıntakasından ve 18 milyon varili de diğer petrol sahalarından elde edilecektir.

Endüstri plânına göre 1942 yılında Meksika cem'an 36,5 milyon varili Poza Ricadan olmak üzere 55,5 milyon varil ham petrol istihsal etmiş olmalıdır. Poza Rica petrol sahasının rezervi 7 sene aynı miktarda istihsal yapılmasına müsait addedilmektedir. Halbuki diğer mıntakaların petrol verimi 1943 den itibaren azalmağa başlayarak 1947 senesinde ancak 6 milyon varili bulacaktır.

Son seneler zarfında yeni açılan petrol kuyularının sayısı gittikçe azalmaktadır. 1925 senesinde 198 i bulan petrol kuyusu, 1939 da 12 ye inmiştir. Memleketin petrol istihsalâtındaki gerilemeyi önlemek için kuyu sayısının arttırılması elzemdir.

NORVEÇ:

Turp istihsalâtının teşviki

Norveç toprakları 30 milyon dekar turp

zuhuratına maliktir. Geçen sene 1,5 milyon m³, turp istihsal olunmuşken 1941 yılında 1,75 milyon mikâba çıkarılması için lüzumlu tedbirler alınmıştır. Hali hazırda 80 makine turp briketi imalinde çalıştırılmaktadır. Turp briketinin ev teshinatı ve bazı endüstri branşlarında kullanılması sayesinde maden kömürü ithalâtı azalmıştır. 1942 senesi turp istihsalâtının 2 milyon m³ nı aşacağı beklenilmektedir.

PORTEKİZ:

Benzin kıtlığı

Amerika B. D. inden memlekete petrol sevkiyatı, harp yüzünden durdurulduğundan ve Portekiz ticaret filosunun petrol sistem gemileri mevcut olmadığından, son zamanlarda petrol kıtlığı başgöstermeğe başlamıştır. Memleket dahilindeki benzin stoku ancak 1941 sonuna kadar kâfi gelmektedir. Bundan dolayı benzin ve gazyağı sarfiyatı tahdide tâbi tutulmuş ve hususî otomobil seyrişerferleri menedilmiştir.

ROMANYA:

Petrol endüstrisi durumu

1940 senesinin ilk yarısında 3.044.584 ton ham petrol istihsal eden Romanya, bu senenin aynı devresi zarfında ancak 2.603.487 ton elde etmiştir. Binaenaleyh istihsaldeki tenakus 441.097 tonu veya % 14,49 nisbetini bulmuştur. 1941 yılı ilk 6 aylık istihsalâtın 589.729 tonu, yâni %22,65 i Astra Romana şirketine isabet etmiştir.

Bu seneki istihsalâtm 2.418.457 tonu tasfiyeye tâbi tutulmuş ve 2.212.579 ton petrol müştakları elde edilmiştir. Dahilî piyasaya imrrat 1940 senesinin ilk yarısında 1.031.226 tonu bulmuşken 1941 in aynı devresinde % 14,19 nisbetinde azalarak 884.910 tona inmiştir. Aynı 6 ay zarfındaki ihracat miktarı 1.796.648 tondan 1.497.401 tona in-

miş ve 299.247 ton veya % 16,66 nisbetinde azalmıştır. Ecnebi memleketlerine sevkonulan petrol müştaklarından 1941 yılının ilk 6 ayında cem'an 11.479.331 leylık döviz temin edilmiştir ki, bu da Romanya umum ihracatının %72 sini teşkil eder.

Yeni kuyu açma ve sondaj faaliyetinde de geçen seneye nazaran %2,82 nisbetinde bir tenakus mevcuttur. 1940 yılının ilk 6 ayında cem'an 118.547 metreyi bulan sondaj ve açılan kuyu, bu yılın aynı ayları zarfında 115.200 metreyi tutmuştur. Bu sondajın %29,20 si Astra Romana şirketine isabet etmiştir.

YUNANİSTAN:

Madenlerin millileştirilmesi

Memleketin maden ve yeraltı servetlerini işletme kanunlarında bâzı tadilât yapılmıştır. Bu kanunlara yeni ilâve olunan maddelere göre, ecnebi tâbiyetinde bulunan eşhas ve şirketlerin Yunanistanda maden ve taşocaklarının işletilmesi Nazırlar Heyetinin muvafakatine bağlı tutulmuştur.

Bu tebdilâta binaen hususî veya hükmî şahısların, ecnebilere satılan maden ocakları, Heyeti Vükelânın muvafakati olmadan istimlâk olunamayacaktır.

Mahrukat temini için bâzı tedbirler

Memleketin mahrukat ihtiyacını temin ve istihsalâtı arttırmak maksadile madenler nezdinde hükümetçe liğnit murakabe komiserleri kadrosu ihdas edilmiştir.

Yunanistanın demiryol ve elektrik Santralleri son zamanlarda yalnız liğnit ile işlediklerinden, memleketin liğnit sarfiyatı mûtadın fevkinde çoğalmıştır.

Münakalât Nezareti nezdinde mayi mahrukat meselelerinin halli için hususî bir şube tesis olunmuştur. Bu müessese, memleket dahilinde vesika usulü ile tevziatı tanzim ve kontrol edecektir.